

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____Л.М. Рославець

_____20__ р.

**Методичне забезпечення
практичних занять з дисципліни
Бухгалтерський облік
для студентів спеціальності
071 «Облік і оподаткування»**

Уклав

Бешун Л.В.

Розглянуто на засіданні
циклової комісії
обліково-аналітичних та економічних дисциплін
Протокол №__ від _____ 20__ року

Голова циклової комісії

І.В. Ренська

Практична робота №1

Тема: Предмет і метод бухгалтерського обліку

Мета: оволодіння вмінням групування майна та джерелами його утворення, методичними прийомами бухгалтерського обліку, визначення об'єктів обліку.

Теоретичні відомості:

Предметом бухгалтерського обліку є виробничо-господарська діяльність підприємства та його структурних підрозділів, а також використання господарських засобів в процесі цієї діяльності у грошовому вимірнику для задоволення інформаційних потреб управління і контролю

Господарські факти - це господарські операції про наявність і рух майна, включаючи грошові кошти та цінні папери; виробничі процеси (заготівля, виробництво, збут); господарські процеси (розрахунки з партнерами, формування трудового колективу, створення нормальних умов тощо, створення, реорганізація та ліквідація підприємства).

Класифікація активів за функціональною роллю в суспільному відтворенні: засоби виробництва – засоби праці, предмети праці, напівфабрикати, незавершене виробництво; засоби обігу - товари, готова продукція, гроші, фінансові вкладення; засоби споживання - предмети разового користування, основні засоби бюджетної сфери).

Класифікація активів за способом перенесення вартості на продукцію: (необоротні, оборотні, витрати майбутніх періодів).

Класифікація господарських засобів (ресурсів) підприємства згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку

Господарські засоби (ресурси) підприємства

Необоротні активи	Оборотні активи	Витрати майбутніх періодів
Основні засоби	Грошові кошти	Витрати майбутніх періодів
Нематеріальні активи	Запаси	Витрати з освоєння виробництва нових видів продукції
Інші необоротні матеріальні активи	Дебіторська заборгованість	Суми передплати періодичних видань тощо

Класифікація джерел формування активів: джерела власних засобів (власний капітал і доходи майбутніх періодів) і джерела залучених (позикових) коштів (довгострокові та поточні зобов'язання).

Класифікація джерел господарських засобів (ресурсів) згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку

Джерела господарських засобів (ресурсів)

Власний капітал	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Довгострокові зобов'язання	Поточні зобов'язання	Доходи майбутніх періодів

Хід роботи:

1 На підставі наданих викладачем вихідних даних, провести групування активів підприємства та джерел їх утворення. Результати оформити в вигляді таблиць.

Групування господарських засобів (активів) підприємства станом на _____

Основні засоби	Запаси матеріалів	Виробництво	Готова продукція	Грошові кошти в касі	Грошові кошти на рахунках в банках	Розрахунки з підзвітними особами	Розрахунки з іншими особами та підприємствами (дебіторами)
Разом							

Групування джерел утворення господарських засобів підприємства станом на _____

Статутний	Резервний	Кредити	Заборгованість	Заборгованість з	Прибуток

капітал	капітал	банку	постачальникам	оплати праці	
Разом					

2 Визначити розмір необоротних та оборотних активів.

3 Визначити суму власного капіталу та зобов'язань.

Висновки:

Контрольні питання

1 У чому полягає сутність поняття господарська операція?

2 Поясніть різницю між поняттями «ресурс», «господарський засіб», «актив» та «майно»?

3 Поясніть поняття «власний капітал» та «джерела утворення власних господарських засобів», а також поняття «залучений капітал», «джерела залучених господарських засобів» та «залучений капітал».

4 Яким чином господарчі процеси та їх результати спостерігаються в умовах звичайної діяльності підприємства та внаслідок виникнення надзвичайних подій?

5 Доведіть зв'язок між елементами методу бухгалтерського обліку.

Література:

1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 2-3

Тема: Бухгалтерський баланс

Мета: побудова бухгалтерського балансу з відображенням господарських засобів та їх джерел згідно класифікації. Складання бухгалтерського балансу, підрахунок сум кожного розділу та визначення загальної суми валюти балансу. Засвоєння економічного змісту статей бухгалтерського балансу, правила їх оцінки, групування у розділи.

Теоретичні відомості:

Бухгалтерський баланс – спосіб узагальненого відображення в грошовій оцінці стану господарських засобів, власного капіталу і зобов'язань на певну дату для внутрішніх і зовнішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських та інвестиційних рішень.

Бухгалтерський баланс має дві частини: актив (А) і пасив (П). В активі балансу відображаються господарські засоби (майно) підприємства, у пасиві – джерела утворення господарських засобів і хто володіє майном. У результаті можна сформулювати основне балансове рівняння:

$$\text{Активи (А)} = \text{Зобов'язання (З)} + \text{Власний капітал (ВК)}, \text{ тобто } A = Z + BK$$

Із цього рівняння випливає:

$$BK = A - Z$$

Обов'язковою умовою балансу є рівність підсумків активу і пасиву ($A = P$), що обумовлене принципом подвійного відображення господарських операцій.

Господарські операції підприємства зумовлюють зміни в статтях активу і пасиву балансу (балансові зміни). За ступенем впливу на баланс розрізняють 4 типи балансових змін: I – активні, II – пасивні, III – активно-пасивне збільшення, IV – активно-пасивне зменшення.

Операції першого типу, що характеризують зміни у складі господарських засобів, зумовлюють зміни в активі балансу: одна стаття активу збільшується, а друга зменшується на однакову суму.

$$A + Z - Z = P$$

Цей тип змін у балансі можна відобразити за такою схемою:

I. Схема змін в активі балансу Баланс

Актив	Пасив
Збільшення статті активу (+)	Пасив залишається без змін
Зменшення статті активу (-)	
Підсумок балансу не змінюється	

Операції другого типу, що викликають зміни у джерелах формування господарських засобів, призводять до змін двох статей пасиву балансу: одна стаття пасиву збільшується, а друга – зменшується на одну і ту ж суму.

$$A = П + З - З$$

Другий тип змін у балансі можна відобразити за такою схемою:

II. Схема змін у пасиві балансу

Актив	Пасив
Актив залишається без змін	Збільшення статті пасиву (+)
	Зменшення статті пасиву (-)
Підсумок не змінюється	

Операції третього типу, що характеризують надходження, додаткове залучення господарських засобів в оборот підприємства, зумовлюють збільшення залишків на одну і ту ж суму на відповідних статтях активу і пасиву балансу.

$$A + З = П + З$$

Цей тип змін можна відобразити за такою схемою:

III. Схема активно-пасивних змін балансу в напрямку збільшення

Актив	Пасив
Збільшення статей активу (+)	Збільшення статей пасиву (+)
Підсумок балансу збільшується (+)	

Операції четвертого типу, що характеризують вибуття засобів із господарства, призводять до зменшення на однакову суму залишків відповідних статей активу і пасиву балансу.

$$A - З = П - З$$

Цей тип балансових змін можна зобразити за такою схемою:

IV. Схема активно-пасивних змін балансу у напрямку зменшення

Актив	Пасив
Зменшення статей активу (-)	Зменшення статей пасиву (-)
Підсумок балансу зменшується (-)	

Хід роботи:

1 За даними практичної роботи № 1 скласти баланс підприємства у вигляді таблиці

№ з/п	Назва розділу, стаття балансу	На _____, сума, тис.грн.	Зміни (типи змін в балансі) +, -					На _____, сума, тис. грн.
			I	II	III	IV	Разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
АКТИВ								
Розділ I. Необоротні активи								
1	Основні засоби							
2	Знос основних засобів							
3	Нематеріальні активи							
4	Знос нематеріальних активів							
Усього за розділом I:								
Розділ II. Оборотні активи								

5	Запаси, в т.ч.:							
	Виробничі запаси							
	Незавершене виробництво							
	Готова продукція							
6	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги							
7	Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
	за виданими авансами							
	з бюджетом							
	у тому числі з податку на прибуток							
8	Інша поточна дебіторська заборгованість							
9	Гроші та їх еквіваленти, в т.ч.:							
	Готівка							
	Рахунки в банках							
10	Витрати майбутніх періодів							
<i>Усього за розділом II:</i>								
Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття								
11								
<i>Усього за розділом III:</i>								
<i>Баланс</i>								
ПАСИВ								
Розділ I. Власний капітал								
1	Додатковий капітал							
2	Неоплачений капітал							
3	Статутний капітал							
4	Нерозподілений прибуток							
5	Резервний капітал							
<i>Усього за розділом I:</i>								
Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
6								
<i>Усього за розділом II:</i>								
Розділ III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
7	Короткострокові кредити банків							
8	Поточна кредиторська заборгованість за:							
	товари, роботи, послуги							
	розрахунками з бюджетом							

	розрахунками зі страхування						
	розрахунками з оплати праці						
9	Поточні забезпечення						
10	Інші поточні зобов'язання						
<i>Усього за розділом III:</i>							
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття							
<i>Усього за розділом IV:</i>							
<i>Баланс:</i>							

2 За даними господарських операцій визначити тип змін в балансі та відобразити їх у вигляді таблиці

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, тис.грн.	Тип змін
1	Одержано в касу з поточного рахунку готівкові кошти	2000*n	
2	Перераховано з поточного рахунку за отриманий товар	1020*n	
3	Перераховано частину нерозподіленого прибутку на поповнення резервного капіталу	8000*n	
4	Отримано сировину і матеріали від постачальника	2700*n	
5	Зарахована на поточний рахунок позика банку	5600*n	
6	Передана із виробництва на склад готова продукція	2300*n	
7	Погашена заборгованість постачальникам за рахунок кредиту	1200*n	
8	Видана з каси заробітна плата робітникам	1800*n	

3 Скласти баланс з урахуванням змін, що відбулися.

Висновки

Контрольні питання:

1 Схарактеризуйте можливі варіанти подання статей в актив балансу щодо ліквідності активів.

2. Який вплив здійснюють господарські операції на структуру та підсумок балансу?

3. Поясніть значення та роль балансу як складової методу бухгалтерського обліку.

4. Обґрунтуйте взаємозв'язок, який існує між активами, власним капіталом та зобов'язаннями підприємства.

Література:

1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 4-5

Тема: Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Мета: засвоїти порядок відкриття рахунків синтетичного і аналітичного обліку та запис залишків на початок звітного періоду на рахунках (сальдо початкове); навчитися самостійно відображати господарські операції та складати кореспонденцію рахунків.

Теоретичні відомості:

Рахунки бухгалтерського обліку — це спосіб поточного обліку, контролю та групування за економічно однорідними видами господарських засобів, їх джерел та операцій. Для обліку залишку і руху певного виду господарських засобів використовують окремий рахунок.

Умовно всі рахунки бухгалтерського обліку поділяються на активні та пасивні. Рахунки, що призначені для обліку активів підприємства, називають активними. Рахунки, що відображують облік джерел формування активів, називають пасивними. При обчисленні кінцевого сальдо активних і пасивних рахунків слід керуватися такими правилами:

— в активних рахунках початковий залишок (сальдо) і всі збільшення реєструють за дебетом рахунка, а всі зменшення — за кредитом;

— в пасивних рахунках — навпаки. Початковий залишок (сальдо) і всі збільшення показуються за кредитом рахунка, а всі зменшення — за дебетом

а

СТРУКТУРА АКТИВНОГО РАХУНКА

Д А	активний рахунок	К
Сальдо — початковий залишок		
Збільшення «+»		Зменшення «-»
Сальдо — кінцевий залишок		

б

СТРУКТУРА ПАСИВНОГО РАХУНКА

Д А	пасивний рахунок	К
		Сальдо — початковий залишок
Зменшення «-»		Збільшення «+»
		Сальдо — кінцевий залишок

Враховуючи це, періодично, після узагальнення даних за дебетом і кредитом рахунків, визначається кінцеве сальдо. В активних рахунках його визначають за таким алгоритмом: до початкового дебетового сальдо додають оборот за дебетом рахунка і віднімають оборот за кредитом рахунка.

$$C_{\text{до кінц.}}^A = C_{\text{до поч. деб.}} + \sum \text{обор. деб.} - \sum \text{обор. кред.}$$

У пасивних рахунках до кредитового сальдо додають кредитовий оборот і віднімають оборот за дебетом рахунка.

$$C_{\text{до кінц.}}^П = C_{\text{до поч. кред.}} + \sum \text{обор. кред.} - \sum \text{обор. деб.}$$

В активних рахунках сальдо може бути лише дебетовим або вони можуть зовсім не мати сальдо. У пасивних рахунках сальдо може бути лише кредитовим або вони можуть зовсім не мати сальдо.

Запис кожної господарської операції у дебеті і кредиті відповідних рахунків в однакових сумах називається **подвійним записом**. Взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку, що встановлюється подвійним записом кожної господарської операції, називається **кореспонденцією рахунків**, а рахунки, за дебетом і кредитом яких реєструється ця операція, — **кореспондуючими рахунками**.

Запис, який розкриває назву рахунків, що дебетуються і кредитуються, суму господарської операції називають **бухгалтерською проводкою**.

За ступенем узагальнення господарських засобів, джерел їхнього утворення та господарських процесів у поточному бухгалтерському обліку рахунки поділяються на синтетичні та аналітичні.

Рахунки, що групують ресурси підприємства, джерела їхнього утворення в узагальненому грошовому вимірюванні за економічно-однаковими ознаками, називаються **синтетичними**, а облік на цих рахунках — синтетичним.

Рахунки, що відкривають з метою розширення систематичного обліку для деталізації складу засобів підприємства та джерел фінансування, називаються — **аналітичними**, а облік, що ведеться на цих рахунках, — аналітичним.

Інформацію поточного синтетичного і аналітичного обліку періодично узагальнюють по підприємству в цілому. Роблять це за допомогою оборотних відомостей.

Узагальнення даних обліку починається з підрахунку оборотів та залишків з дебетом і кредитом з наступним обчисленням кінцевих сальдо синтетичних та аналітичних рахунків. Оборотні відомості є способом періодичного узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку, засобом перевірки записів в обліку, а також засобом перевірки правильності складання балансу.

Розрізняють два види оборотних відомостей за синтетичними рахунками та за аналітичними рахунками.

Оборотна відомість характеризує кожен рахунок і показує сальдо на початок періоду, обороти за дебетом і кредитом за місяць і сальдо на кінець звітної періоду. Характерною особливістю оборотної відомості є те, що вона містить три пари однакових підсумків:

- початкових сальдо;
- оборотів;
- кінцевих сальдо.

Хід роботи:

1 На підставі вихідних даних, наданих викладачем проставити кореспонденцію рахунків та суми операцій у журналі реєстрації господарських операцій, оформленому у вигляді таблиці

№ пор.	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		дебет	кредит	

2 Відкрити синтетичні рахунки за даними балансу на початок звітної періоду.

3 До рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками» відкрити аналітичні рахунки, записати початкові залишки.

4 Зробити записи господарських операцій за рахунками синтетичного та аналітичного обліку, визначити обороти за дебетом і кредитом та кінцеве сальдо за кожним рахунком.

5 Скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками. Оформити у вигляді таблиці

Синтетичні рахунки		Початкове сальдо		Обороти за звітний період		Кінцеве сальдо	
Шифр	Найменування	Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
ВСЬОГО							

6 Скласти оборотну відомість за аналітичними рахунками до синтетичного рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками» . оформити у вигляді таблиці

Найменування аналітичних рахунків	Сальдо початкове		Обороти за звітний період		Сальдо кінцеве	
	Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
Усього						

7 Перевірити взаємозв'язок даних оборотної відомості за аналітичними рахунками синтетичного рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками» з оборотною відомістю за синтетичними рахунками. Після чого скласти баланс підприємства на кінець звітної періоду за формою

Статті активу	Сума, грн.	Статті пасиву	Сума, грн.

Основні засоби:		Статутний капітал	
- залишкова вартість		Короткострокові кредити банку	
- первісна вартість		Векселі видані	
- знос		Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	
Виробничі запаси		Поточні зобов'язання за розрахунками:	
Незавершене виробництво		- з бюджетом	
Грошові засоби:		- зі страхування	
- у касі		- з оплати праці	
- на поточному рахунку			
Готова продукція			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги			
Усього		Усього	

Висновки

Контрольні питання

- 1 Обґрунтуйте необхідність застосування у бухгалтерському обліку активно-пасивних рахунків.
- 2 Які причини викликають окреме ведення синтетичного та аналітичного видів бухгалтерського обліку?
- 3 Які завдання вирішуються за допомогою оборотної, оборотно-сальдової, шахової оборотної відомостей та які особливості їх побудови?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч.посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 6

Тема: Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Мета: засвоїти порядок узагальнення облікової інформації, навчитись заповнювати первинну документацію.

Теоретичні відомості:

Первинні документи — це документи, створені в письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження і дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Первинні документи є основою для бухобліку господарських операцій.

Первинні документи можуть бути складені в паперовій або в електронній формі і повинні містити такі обов'язкові реквізити:

назву документа (форми);

дату складання;

назву підприємства, від імені якого складений документ;
зміст і обсяг, одиницю виміру господарської операції;
посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

особистий підпис або інші дані, які дають можливість ідентифікувати особу, що брала участь у здійсненні господарської операції.

одиниця виміру господарської операції наводиться в натуральному і/або вартісному вираженні;

окрім посади відповідальної особи, треба вказувати ще і її прізвище.

Крім того, залежно від характеру операції і технології обробки даних у первинні документи можуть бути включені **додаткові реквізити**:

ідентифікаційний код підприємства, установи з ЄДР;

номер документа;

підстава для здійснення операцій;

дані про документ, що засвідчує особу-одержувача тощо.

Первинні документи складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади. Також документування господарських операцій може здійснюватися з використанням самостійно виготовлених бланків, які повинні містити обов'язкові реквізити або реквізити типових або спеціалізованих форм. Усі первинні документи повинні складатися українською мовою. А первинні документи, складені іноземною мовою, треба забезпечити автентичним перекладом на державну (українську) мову.

До первинних документів відносяться договір страхування, акт виконаних робіт, накладна, товарно-транспортна накладна, виписка банку, бухгалтерська довідка, чек РРО тощо. В деяких випадках до первинних документів відносяться договір, рахунок-фактура, інвойс, митна декларація. Не є первинними документами податкова накладна, акт звірки розрахунків, звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, доручення, калькуляція.

Хід роботи:

На основі даних для виконання практичної роботи заповнити первинні та бухгалтерські документи за проведеними господарськими операціями.

Вихідні дані. Протягом звітного періоду ТОВ «Атлант» (р/р № 260010956447, код 21099657, АКБ «Правексбанк» м. Київ, МФО 330056, адреса: м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, 72) здійснило наступні господарські операції:

Дата операції	Документ	Зміст операції	Сума, грн.
05.10.2017	Прибутковий касовий ордер (№ 273)	Оприбутковано в касу підприємства погашення завгоспом Петренко В.А. нестачі МШП	320,40
07.10.2017	Видатковий касовий ордер (№ 317)	Видано згідно наказу № 18 від 06.10.2017 кошти на відрядження директору Скляренко В.С. (за паспортом НМ536815, виданий Чернігівським РС УДМС України в Чернігівській області 16.09.1995)	1800,00
16.10.2017	Рахунок-фактура (№ 145)	Відвантажено ПП Уварову Р.Д.: борошно пшеничне I гатунку, 3 т, 12000 грн./т (в т.ч. ПДВ); крупа ячна, 2 т, 15000 грн./т (в т.ч. ПДВ)	
22.10.2017	Накладна (№ 221)	Відвантажено ТОВ «Скай» (р/р 2600987654321, код 25649921, АКБ «Приватбанк», МФО 330558) через Василенка О.П.: макаронні вироби вищого гатунку, 5 т, 24000 грн./т (крім того ПДВ); макаронні вироби першого гатунку, 2 т, 18000	

		грн./т (крім того ПДВ)	
23.10. 2017	Довіреність	Видано довіреність експедитору Карпенко С.І. (паспорт НМ 158463, виданий Новозаводським РВ у м. Чернігові УМВС України в Чернігівській області 12.03.2003) на отримання у ТОВ «Еней»: столів конторських, 2 шт., 3000 грн./шт.. (в т.ч. ПДВ); шаф книжкових, 4 шт., 28200 грн./шт. (в т.ч. ПДВ)	
25.10. 2017	Авансовий звіт	Директор Скляренко В.С. подав авансовий звіт щодо коштів, отриманих на відрядження: - проїзд до місця відрядження і назад (в т.ч. ПДВ) - постільна білизна на залізниці - оплата проживання у готелі (в т.ч. ПДВ) - добові Невикористаний залишок підзвітної суми повернуто до каси	600,00 90,00 730,00 180,00

Висновок

Контрольні питання:

1. Які існують суперечності в чинному законодавстві при визначенні обов'язкових реквізитів первинних документів?
2. Які проблеми можуть виникнути у підприємства при складанні та оформленні первинних документів в умовах комп'ютеризації обліку?
3. Який стан застосування графіка документообороту на сучасному підприємстві? Які шляхи подальшого розвитку документообороту?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 7

Тема: Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Мета: засвоїти порядок проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку.

Теоретичні відомості:

Основні завданнями інвентаризації визначені п. 7 Інструкції №69 з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків:

а) виявлення фактичної наявності основних фондів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів, а також обсягів незавершеного виробництва в натурі;

б) установлення лишку або нестачі цінностей і коштів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;

в) виявлення товарно-матеріальних цінностей, які частково втратили свою первісну якість, застарілих фасонів і моделей, а також матеріальних цінностей та нематеріальних активів, що не використовуються;

г) перевірка дотримання умов та порядку збереження матеріальних та грошових цінностей, а також правил утримання та експлуатації основних фондів;

д) перевірка реальності вартості зарахованих на баланс основних фондів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів і фінансових вкладень, сум грошей у касах, на рахунках в установах банків, грошей у дорозі, дебіторської і кредиторської заборгованості, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, резервів наступних витрат і платежів.

Суб'єктами інвентаризації є носії прав та обов'язків — державні інститути, структури та підрозділи, що згідно з чинним законодавством мають право контролювати фінансово господарську діяльність, а також власники та керівники підприємств. Інвентаризації підлягає все майно, незалежно від його місцезнаходження, і всі види фінансових зобов'язань, тобто об'єкти інвентаризації в системі бухгалтерського обліку — це активи і зобов'язання підприємства, в тому числі й на позабалансових рахунках.

Види інвентаризації:

1. В залежності від обсягу охоплення активів і зобов'язань підприємства:

При повній інвентаризації перевіряються активи і зобов'язання, документально підтверджується їх наявність, визначається стан (придатність чи непридатність до подальшого використання). У разі прийняття рішення про ліквідацію підінвентарного об'єкта проводиться оцінка залишкової (реалізованої) вартості. Як правило, це річна інвентаризація, проведена перед складанням річної бухгалтерської звітності.

Часткова інвентаризація охоплює певну частину засобів або зобов'язань. Вона проводиться для забезпечення точності облікових або звітних даних з метою посилення боротьби з втратами і посилення фінансової дисципліни.

2. В залежності від призначення і необхідності:

Планові інвентаризації готуються заздалегідь і їх основним завданням виступає не стільки встановлення фактів нестач (лишків), скільки вивчення загального стану справ відповідності оперативного обліку, встановленого обліковою політикою підприємства, документальному оформленню господарських операцій з того чи іншого питання. Підготовка до планової інвентаризації включає групування за назвою, сортуванням за групами ТМЦ для зручного підрахунку, вимірювання, переважування, їх розташування в складських приміщеннях для зберігання і подальшої переробки, оформлення реєстру прибутково-видаткових накладних, товарних, касових та інших звітів.

Позапланові інвентаризації проводяться без попередньої підготовки. Головним завданням є встановлення порушень та осіб, які допускають ці порушення, розробка та здійснення заходів щодо недопущення таких порушень в майбутньому.

3. Залежно від способу проведення інвентаризації:

Суцільна інвентаризація може здійснюватись як при повній, так і при частковій її формі і передбачає інвентаризацію всіх об'єктів, активів і зобов'язань.

Вибіркова інвентаризація охоплює фактичну перевірку окремих цінностей і доцільна тоді, коли на складі порівняно нещодавно (не більше двох місяців) проводилась повна інвентаризація.

Контрольна інвентаризація є різновидом вибіркової. Вона проводиться в період повної суцільної інвентаризації цінностей або відразу після її закінчення і, як правило, повинна охоплювати не менш 10% загальної кількості засобів (бажано найбільш цінних), внесених в опис.

Хід роботи:

1 Дані для виконання:

- інвентаризація готівки в касі при звільненні касира;
- інвентаризація на складі готової продукції на 31 жовтня поточного року;
- інвентаризація розрахунків з податковою адміністрацією на 30 червня поточного року з податку на додану вартість;
- інвентаризація при порушенні справи про банкрутство підприємства;
- інвентаризація на складі виробничих запасів перед відпусткою комірника;

- інвентаризація залишків незавершеного виробництва на 31 березня поточного року;
- інвентаризація виробничого обладнання після пожежі, спричиненої замиканням електричного струму в цеху № 1;
- інвентаризація розрахунків з дебіторами і кредиторами перед складанням річної фінансової звітності;
- інвентаризація залишків балансових розрахунків при звільненні головного бухгалтера з підприємства;
- інвентаризація при недопоставлених постачальником на склад товарно-матеріальних цінностей.

Дати характеристику інвентаризації, результати оформити в таблицю.

Вид інвентаризації	Ознака класифікації		
	За обсягом охоплення	За способом проведення	За необхідністю проведення

2) На підставі даних, наданих викладачем, визначити інвентаризаційні різниці. Результат оформити у вигляді таблиці.

№ з/п	Найменування товарно-матеріальних цінностей	виміру	Одиниця	Ціна, грн.	За даними бухгалтерського обліку		Фактично		Результати інвентаризації			
					Кількість	Сума, грн.	Кількість	Сума, грн.	Надлишки		Нестачі	
									Кількість	Сума, грн.	Кількість	Сума, грн.
1												

Висновки:

Контрольні питання:

- 1 Випадки обов'язкового проведення інвентаризації.
- 2 Що таке вибіркова інвентаризація?
- 3 Хто входить в інвентаризаційну комісію?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 8

Тема: План рахунків бухгалтерського обліку

Мета: засвоїти призначення й принципи класифікації рахунків бухгалтерського обліку; з'ясувати призначення і побудову різних груп рахунків, методикау їх застосування для обліку об'єктів.

Теоретичні відомості:

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку, а іншими словами, групування їх за певними ознаками, допомагає процесу вивчення системи рахунків та застосуванню її на практиці.

Усі рахунки класифікують за об'єктами відображення (активні, пасивні, активно-пасивні), рівнем узагальнення даних про господарську діяльність (синтетичні рахунки, субрахунки, аналітичні рахунки), за економічним змістом, призначенням та структурою.

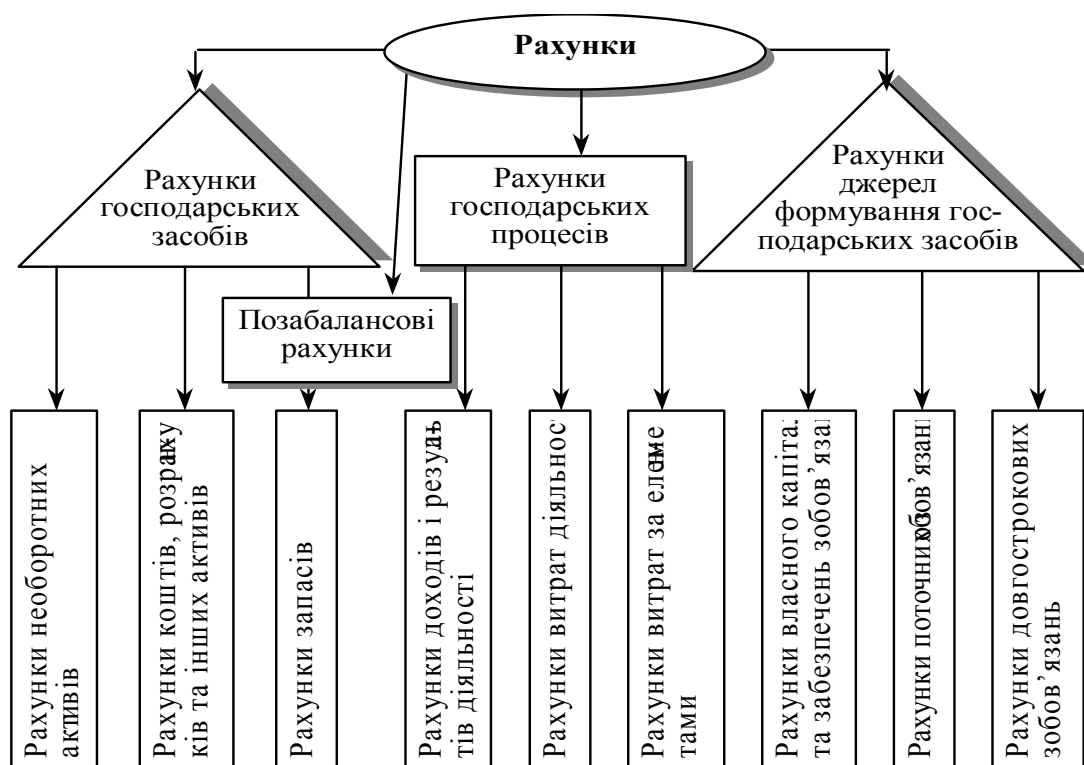

Рис. 8.1 Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом

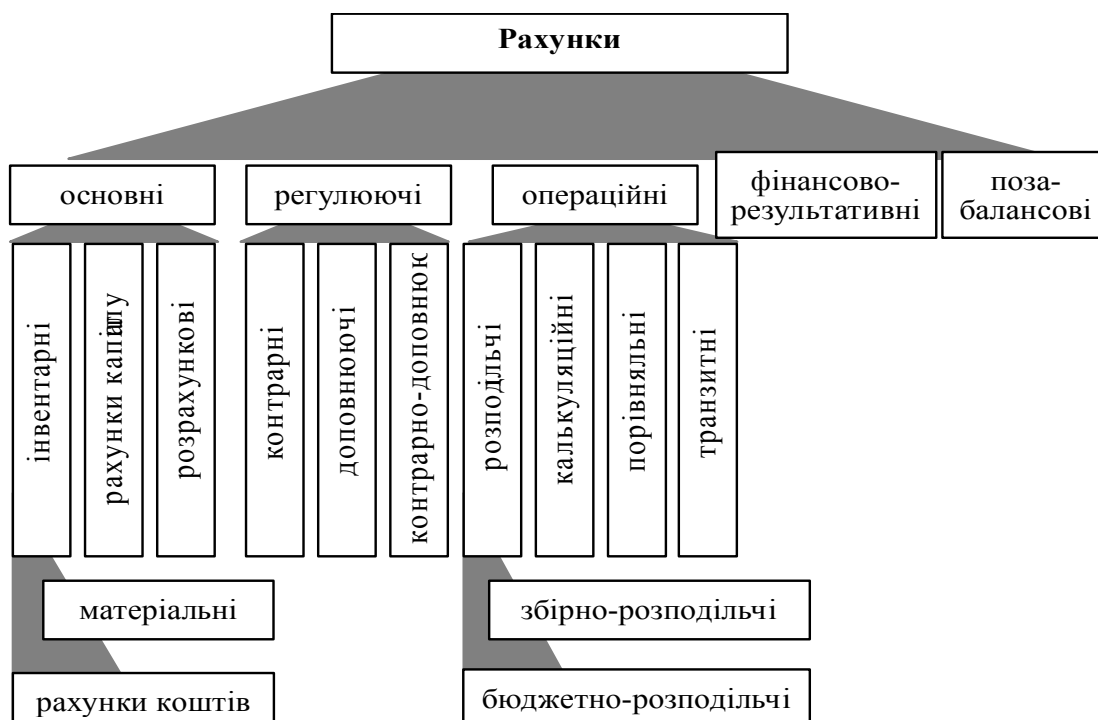

Рис. 8.2 Класифікація рахунків за призначенням і структурою

Хід роботи:

1 На підставі вихідних даних, виданих викладачем, скласти класифікацію рахунків за економічним змістом. Оформити результати у вигляді таблиці.

№ рахунку	Найменування рахунків	Клас рахунків	Група	Підгрупа 1	Підгрупа 2	По відношенню до балансу

2 На підставі вихідних даних, виданих викладачем, скласти класифікацію рахунків за призначенням і структурою. Оформити результати у вигляді таблиці.

№ рахунку	Найменування рахунків	Клас рахунків	Група	Підгрупа 1	Підгрупа 2	По відношенню до балансу

Висновки:

Контрольні питання:

- 1 Опишіть призначення матеріальних рахунків.
- 2 Які рахунки відносять до позабалансових?
- 3 Які рахунки відносяться до збірно-розподільчих?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота №9

Тема: Форми бухгалтерського обліку

Мета: засвоїти складові процесу бухгалтерського обліку, зрозуміти поняття форм обліку; набути навички зі складання облікових реєстрів та виправлення помилок в облікових реєстрах.

Теоретичні відомості:

Меморіально-ордерна форма обліку характеризується використанням книг для ведення синтетичного і карток для ведення аналітичного обліку.

На основі первинних документів на кожен господарську операцію або групу операцій складаються меморіальні ордери з вказівкою кореспонденції рахунків, дати складання проводки і суми.

Меморіальні ордери – це бухгалтерські документи, в яких вказуються проводки по операціях. За кожним меморіальним ордером закріплюється свій номер, що дозволяє складати на групу однорідних операцій лише один ордер в місяць (наприклад, касовий ордер по заробітній платі). Документи, на основі яких виробляються записи в ордер, підшиваються до останнього.

Оформлені ордери реєструються в хронологічному порядку в журналі меморіальних ордерів (хронологічний реєстр синтетичного обліку). Підсумки оборотів по журналу відповідають підсумкам оборотів по дебету і кредиту синтетичних рахунків, що підтверджує правильність разности операцій по них. Підсумки оборотів по реєстраційному журналу відповідають подвоєній сумі підсумків оборотів по дебету і кредиту синтетичних рахунків, що підтверджує правильність рознесення операцій по них. На основі записів складається оборотна відомість по синтетичних рахунках («шахова оборотна відомість»). На основі записів складається оборотна відомість по синтетичних рахунках («шахова оборотна відомість»). Підсумки оборотів по дебету і кредиту рахунків звіряються з підсумками журналу реєстрації меморіальних ордерів. На основі оборотної відомості складається оборотний баланс по рахунках синтетичного обліку.

Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку ґрунтується на широкому застосуванні системи накопичувальних і групувальних облікових реєстрів – журналів і допоміжних відомостей до них.

Основними обліковими регістрами журнально-ордерної форми є журнали. Це комбіновані регістри синтетичного, а в багатьох випадках і аналітичного обліку.

В них поєднано хронологічний і систематичний облік, що відповідає самій назві регістрів: вони одночасно служать журналами (оскільки записи в них здійснюються в хронологічному порядку) і ордерами (оскільки місячні підсумки журналів за кореспондуючими рахунками замінюють собою меморіальні ордери).

Журнали побудовані за кредитовою ознакою: всі господарські операції відображають за кредитом даного синтетичного рахунка і дебетом кореспондуючих з ним рахунків. З метою посилення контролю за рухом і збереженням грошових коштів поряд із журналом за кредитовою ознакою ведуть допоміжні відомості за дебетом цих рахунків. Наприкінці місяця за кожним журналом підбивають підсумки зроблених записів. Загальний підсумок за кредитом рахунка в журналі порівнюють з підсумками кореспондуючих за дебетом рахунків. Після закінчення місяця журнали і відкриті до них відомості підписуються працівниками бухгалтерії, які їх склали, і головним бухгалтером. Місячні обороти журналів переносять у Головну книгу, про що роблять відповідні відмітки.

Головна книга є системним регістром синтетичного обліку, де узагальнюються дані поточного обліку, проводиться взаємна перевірка записів. У Головній книзі для кожного синтетичного рахунка відводять окрему сторінку. кредитові обороти журналів у Головну книгу переносять загальним підсумком, дебетові обороти записують окремими сумами з різних журналів.

Отже, журнали і Головна книга взаємно доповнюють один одного і дають розгорнуту кореспонденцію за дебетом і кредитом кожного синтетичного рахунка. Тому складати оборотну відомість за синтетичними рахунками недоцільно, хоча і не забороняється.

Наприкінці місяця за кожним синтетичним рахунком Головної книги виводять залишок (сальдо), який записують в окрему графу. За даними Головної книги складають бухгалтерський баланс, а за даними окремих журналів та їх відомостей – інші форми фінансової та податкової звітності.

Хід роботи:

На підставі балансу підприємства на початок періоду та господарських операцій, які відбулися на підприємстві за звітний період, складіть баланс на кінець періоду, використовуючи:

- 1) меморіально-ордерну форму обліку
- 2) журнально-ордерну форми обліку.

Баланс підприємства на початок періоду

Актив		Пасив	
Стаття	Сума, тис. грн	Стаття	Сума, тис. грн
I. Необоротні активи		I. Власний капітал	
Основні засоби:		Зареєстрований капітал	3000*n
первісна вартість	4400*n	Нерозподілений прибуток	550*n
знос	(1200*n)	Усього за розділом I	3550*n
Усього за розділом I	3200*n	III. Поточні зобов'язання	
II. Оборотні активи		Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	50*n
Запаси:			
виробничі запаси	250*n		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		Усього за розділом III	50*n

первісна вартість	100*n		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в нац. валюті	50*n		
Усього за розділом II	400*n		
Баланс	360*n	Баланс	360*n

Господарські операції підприємства за звітний період

Дата	Господарські операції	Сума, тис. грн
05. 02.	Поступили до каси кошти від покупців	2*n
06. 02.	Витрачено на виробництво паливо	50*n
07. 02.	Передані кошти з каси до поточного рахунка у банку	2*n
08. 02.	Поступили до каси кошти з поточного рахунка	10*n
09. 02.	Одержано паливо від постачальника	20*n

Висновки:

Контрольні питання:

1. Яку роль відіграють облікові реєстри в процесі бухгалтерського обліку?
2. Чи можлива характеристика Головної книги як двостороннього та багаторядного реєстра, а журналів — як шахових та багаторядних?
3. Назвіть можливі причини помилок при заповненні облікових реєстрів. Які шляхи їх уникнення можна запропонувати?
4. Які напрями та шляхи вдосконалення облікових реєстрів є актуальними та реальними на вітчизняних підприємствах?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч.посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота №10-13

Тема: Облік господарських процесів.

Мета: Вивчити порядок формування первинної вартості (собівартості) придбаних запасів, порядок розрахунку та розподілу транспортно-заготівельних витрат, порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку придбання запасів і розрахунків з постачальниками; з'ясувати сутність процесу виробництва, засвоїти порядок віднесення до собівартості продукції прямих і непрямих витрат, навчитись визначати виробничу собівартість готової продукції; з'ясувати сутність та порядок відображення в обліку процесу реалізації; засвоїти сутність калькулювання, як способу вартісного виміру в обліку, який заснований на групуванні витрат та їх узагальненні.

Теоретичні відомості:

Процес постачання - сукупність операцій по забепеченню підприємства необхідними для виробництва предметами праці.

Відсоткове співвідношення ТЗВ до купівельної вартості придбаних матеріалів визначимо за формулою:

$$\% \text{ ТЗВ} = ((\text{ТЗВп} + \text{ТЗВн}) / (\text{ВЗп} + \text{ВЗн})) \times 100,$$

Де ТЗВп – транспортно-заготівельні витрати на початок періоду;

ТЗВн– транспортно-заготівельні витрати, що надійшли;

ВЗп – виробничі запаси на початок періоду;

ВЗн – виробничі запаси, що надійшли.

Процес виробництва - сукупність господарських операцій, пов'язаних з виготовленням продукції (виконанням робіт, послуг)

Усі витрати, пов'язані з виробництвом конкретного виду продукції, становлять її виробничу собівартість. Для визначення її здійснюється аналітичний облік витрат на виробництво. Аналітичні рахунки відкривають за видами виготовленої продукції, виконуваних робіт чи послуг. За способом віднесення витрат на конкретні об'єкти (аналітичні рахунки) вони поділяються на прямі й непрямі.

Прямі — це такі витрати, які пов'язані з виробництвом певного виду продукції: в момент їхнього здійснення їх відносять на собівартість цієї продукції і відображають безпосередньо (прямо) в складі витрат з її виробництва.

Непрямі витрати пов'язано з роботою господарських підрозділів або підприємства в цілому, тому в момент їхнього здійснення вони не можуть бути віднесені на виробництво конкретного виду продукції. Ці витрати в поточному обліку відображаються на окремих рахунках і лише після завершення звітного періоду їх розподіляють між окремими видами продукції пропорційно встановленій базі.

Облік прямих витрат на виробництво здійснюється на рахунку 23 «Виробництво», а для обліку непрямих витрат призначено рахунок 91 «Загальновиробничі витрати». Облік процесу виробництва на вказаних рахунках ведеться з метою здійснення контролю за виконанням завдання з випуску кожного виду продукції та визначення її фактичної собівартості.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включають такі витрати:

– прямі матеріальні витрати (вартість сировини, основних і допоміжних матеріалів, куповані напівфабрикати, комплектуючі вироби тощо)⁴

– прямі витрати на оплату праці (зарплата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт та наданні послуг);

– інші прямі витрати (відрахування на соціальні заходи, амортизація, витрати від браку та інші прямі витрати);

– загальновиробничі витрати (витрати на управління та обслуговування виробництва, витрати на утримання, експлуатацію та ремонт засобів та інші прямі витрати)

Процес реалізації - сукупність операцій, пов'язаних із збутом готової продукції (робіт, послуг)

Реалізованою вважається продукція, за яку надійшли кошти від покупця на рахунок підприємства-виробника. Згідно з законодавством датою реалізації вважається дата відвантаження продукції (товарів) покупцям, тобто дата передачі права власності на продукцію покупцеві. Звідси, на відпускну (продажну) вартість відвантаженої продукції, яка підлягає до оплати покупцями, в бухгалтерському обліку роблять запис: Д-т рах.36 К-т рах. 70

Одночасно на списання з балансу відвантаженої покупцям продукції за фактичною виробничою собівартістю роблять запис: Д-т рах. 90 К-т рах. 26

Кошти, одержані від покупців за відвантаженою (реалізованою) продукцію і зараховані на поточний рахунок підприємства, відображають записом: Д-т рах. 31 К-т рах. 36

Передачу готової продукції із виробництва на склад оформляють накладними, відомостями, приймально-здавальними актами або іншими первинними документами.

Відпуск (відвантаження) продукції покупцеві оформляють видатковою накладною або приймально-здавальним актом.

З процесом реалізації пов'язані витрати на збут, які протягом звітного періоду відображаються на дебеті рахунка 93 "Витрати на збут" (в кореспонденції з кредитом відповідних рахунків), а наприкінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунка на дебет рахунка 79 "Фінансові результати" записом: Д-т рах. 79 К-т рах. 93

За рахунок доходу, одержаного від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), підприємства сплачують до бюджету податок на додану вартість. Облік розрахунків з бюджетом здійснюється на пасивному рахунку 64 "Розрахунки за податками". Звідси на суму податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету, в бухгалтерському обліку роблять запис: Д-т рах. 70 К-т рах. 64.

На кредиті рахунка "Доходи від реалізації" протягом звітного періоду відображають суми одержаного доходу, а на дебеті – сума податку на додану вартість. Різниця між цими сумами в кінці звітного періоду списується на фінансові результати записом: Д-т рах. 70 К-т рах. 79

Після цього запису рахунок 70 закривається.

Щоб визначити валовий прибуток підприємства, необхідно мати інформацію щодо собівартості реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Собівартість реалізації визначається шляхом накопичення інформації на рахунку 90 «Собівартість реалізації». Собівартість реалізації відображається в обліку таким чином:

1. Відображається собівартість реалізації готової продукції: Дт 90 Кт 26
2. Списується на фінансові результати собівартість реалізованої готової продукції: Дт 79 Кт 90
3. Відображається собівартість реалізації товарів: Дт 90 Кт 28
4. Списується на фінансові результати собівартість реалізованих товарів: Дт 79 Кт 90
5. Відображається собівартість виконаних робіт, наданих послуг: Дт 90 Кт 23
6. Списується на фінансові результати собівартість реалізованих робіт, послуг: Дт 79 Кт 90

Хід роботи:

1. Скласти та записати в журнал реєстрації господарських операцій кореспонденцію рахунків за господарськими операціями за звітний період та визначити невідомі суми

Журнал реєстрації господарських операцій

№	Зміст операції	Бухгалтерський запис		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Оприбутковано сировину від постачальника			15000*n
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ			3000*n
3	Видано зі складу у виробництво на виробництво продукції сировину			34500*n
4	Оприбутковано на склад МШП від ВАТ"Мрія"			2000*n
5	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ			400*n
6	Прийнято до оплати рахунок автотранспортного підприємства за перевезення виробничих запасів і МШП			580*n
7	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ			116*n
8	Внесено на поточний рахунок з каси виручку за реалізовану продукцію			1500*n
9	Оплачено з рахунку в банку постачальнику за запасні частини			700*n
10	Видано із складу на загальновиробничі потреби МШП			1500*n
11	Видано із складу на ремонт автомобіля керівника запасні частини			1620*n
12	Прийнято до оплати рахунок АТ "Енергомережа" за електроенергію, використану:			1050*n

	--для адміністративних потреб			
	-- для загальнопромислових потреб			2400*n
13	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ			690*n
14	Нараховано заробітну плату: --робітникам основного виробництва			20000*n
	--робітникам загальнопромислового призначення			15140*n
	--адміністративному персоналу			22510*n
	--менеджеру по збуту			1600*n
15	Проведено нарахування на фонд заробітної плати згідно чинного законодавства (22%):			
	- робітникам основного виробництва			?
	-робітникам загальнопромислового призначення			?
	-адміністративному персоналу			?
	--менеджеру по збуту			?
16	Нараховано знос основних засобів:			
	- адміністративного призначення			11090*n
	- загальнопромислового призначення			11440*n
17	Списано транспортно-заготівельні витрати на:			
	--витрати на виробництво продукції			?
	--загальнопромислові витрати			?
	--адміністративні витрати			?
18	Здана на склад готова продукція з виробництва в кількості 1000 шт.			?
19	Відпущена готова продукція підприємству – покупцю в кількості 690 шт. по ціні 270 грн. (разом з ПДВ),			186300*n
20	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ			87050*n
21	Списана собівартість реалізованої продукції			?
22	Одержано від підприємства - покупця на рахунок у банку кошти за реалізовану продукцію			186530*n
23	Списано на фінансові результати доходи від реалізації			?
24	Списано на фінансові результати собівартість реалізації			?
25	Списано на фінансові результати адміністративні витрати			?
26	Списано на фінансові результати витрати на збут			?
27	Визначено розмір прибутку (збитку)			?

2. При визначенні невідомих сум слід використовувати допоміжні таблиці, а саме:
- розрахунок транспортно-заготівельних витрат, що списуються на певні об'єкти витрат

Зміст запису	Вартість виробничих запасів і МШП (купівельна)	ТЗВ	Собівартість запасів (ст.2 + ст.3)
--------------	--	-----	------------------------------------

Сальдо початкове		--	
Придбано виробничих запасів і МШП			
Списано на: витрати на виробництво продукції загальновиробничі витрати адміністративні витрати			
Сальдо кінцеве			

Примітка:

¹Незавершене виробництво на початок періоду склало 45% від загальної суми незавершеного виробництва, на кінець періоду - 39048*п грн.

- розрахунок загальновиробничих витрат, що списуються на собівартість продукції

№	Найменування витрат	Сума
1	Матеріальні витрати (в т.ч. ТЗВ)	
2	Витрати на оплату праці	
3	Відрахування на соціальні заходи	
4	Знос (амортизація)	
5	Інші витрати	
Разом:		

- розрахунок виробничої собівартості продукції

Найменування продукції	Незавершене виробництво	Прямі витрати			Загальновиробничі витрати	Незавершене виробництво на _____	(ст.2 + ст.3,4,5,6 –ст.7) Виробнича собівартість продукції
		матеріальні	на оплату праці	інші прямі витрати			
Вироби А							

- розрахунок собівартості реалізованої продукції

Найменування продукції	Кількість реалізованої продукції, шт.	Виробнича собівартість одиниці продукції, грн.	Виробнича собівартість реалізованої продукції, грн. (ст.2 x ст.3)	Нерозподілені постійні загально-виробничі витрати, грн.	Наднормативні виробничі витрати, грн.	(ст.4 об'єднана зі ст.5 реалізованої продукції, грн.
Вироби А						

- розрахунок адміністративних витрат і витрат на збут з метою їх списання на фінансові результати діяльності

	Найменування витрат	Адміністративні витрати	Витрати на збут
1	Матеріальні витрати (в т.ч. ТЗВ)		
2	Витрати на оплату праці		
3	Відрахування на соціальні заходи		
4	Знос (амортизація)		
5	Інші витрати		
Разом:			

- розрахунок фінансових результатів діяльності

№	Показник	Сума
1.	Дохід від реалізації продукції	
2.	Собівартість реалізованої продукції	
3.	Податок на додану вартість	
4.	Чистий дохід (збиток) від реалізації продукції (стр. 1 - стр.2 - стр. 3)	
5.	Адміністративні витрати	
6.	Витрати на збут	
7.	Прибуток (збиток) від реалізації продукції (стр. 4 - стр.5,6)	
8	Податок на прибуток (стр. 7*діючу ставку податку на прибуток)	
9.	Чистий прибуток (збиток) (стр. 7 - стр. 8)	

3. Скласти калькуляцію виробничої собівартості кожного виду виготовленої продукції

	Собівартість всього випуску – 1000 одиниць			Собівартість одиниці випуску		
	планова с/в	фактичн а с/в	відхи- лення	планова с/в	фактичн а с/в	відхи- лення
1 Матеріали	27500			27,5		
2 Зарплата основних робітників	22000			22,0		
3 Відрахування ЄСВ	4840			4,84		
4 Інші прямі витрати	852,5			0,85		
5 Загальновиробничі витрати	11066			11,07		
Разом	66258,5			66,26		

Висновки

Контрольні питання:

- 1 Охарактеризуйте процес постачання.
- 2 Охарактеризуйте процес виробництва.
- 3 Охарактеризуйте процес реалізації.
- 4 Що відноситься до загальновиробничих витрат.
- 5 З чого складається виробнича собівартість, собівартість реалізованої продукції?

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

Практична робота № 14-15

Тема: Основи бухгалтерської звітності.

Мета: ознайомитись з основним складом бухгалтерської звітності та засвоїти порядок складання форми №1 «Баланс» та форми №2 «Звіт про фінансові результати».

Теоретичні відомості:

Повний пакет фінансової звітності включає Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та примітки до звітів.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Підприємство складає проміжну звітність щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року (ф.1 та 2).

Баланс відображає суму активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, які сформувалися в результаті безперервної діяльності підприємства з дати його створення на дату складання фінансової звітності. Баланс складається з активів і пасивів. Склад активу: необоротні активи — це активи, строк використання або реалізації яких більше операційного циклу або 12 місяців з дати балансу; оборотні активи — гроші та їх еквіваленти, не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців з дати балансу; необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності на дату балансу за найменшою з двох причин — балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації.

Склад пасиву: власний капітал — частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань; довгострокові зобов'язання — всі зобов'язання, які

не є поточними зобов'язаннями; поточні зобов'язання — зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом 12 місяців починаючи з дати балансу. У підрозділі «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» відображаються зобов'язання, що визначаються відповідно до ПБО 27.

У **Звіті про фінансові результати** розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Складається з чотирьох частин: Частина «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати відображає доходи, витрати, прибутки і збитки, що утворилися у суб'єкта господарювання протягом звітного календарного року.

У розділі «Сукупний дохід» Звіту про фінансові результати відображаються доходи і витрати, не включені до розділу «Фінансові результати» зазначеного Звіту. Сукупний дохід підприємства за звітний період є алгебраїчною сумою чистого фінансового результату за звітний період (розділ I «Фінансові результати») та іншого сукупного доходу після оподаткування (розділ II «Сукупний дохід»).

У розділі III Звіту про фінансові результати наводяться відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство у процесі своєї діяльності протягом звітного періоду, за вирахуванням внутрішнього обороту, тобто тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством. Собівартість реалізованих товарів, запасів у цьому розділі не наводиться.

Розділ IV Звіту про фінансові результати заповнюють акціонерні товариства, прості акції або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, включаючи товариства, що перебувають у процесі випуску таких акцій.

Хід роботи:

1) За даними на кінець періоду практичної роботи № 2-3 відкрити синтетичні рахунки, зазначити початкове сальдо. В журналі господарських операцій проставити кореспонденцію рахунків. Відобразити рух на схемах синтетичних рахунків, визначити кінцеве сальдо.

За даними синтетичних рахунків заповнити форму 1 «Баланс» підприємства «Чобіток» (приватне підприємство займається виробництвом взуття, має у складі 58 працівників, розташоване за адресою: м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, 83 тел. (0462) 226-622) на 01.09.2018.

Журнал господарських операцій підприємства «Чобіток» за травень - серпень 2018 року

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн.
		Дт	Кт	
1	Одержано в касу з поточного рахунку готівкові кошти			2000*n
2	Перераховано з поточного рахунку за отриманий товар			1020*n
3	Перераховано частину нерозподіленого прибутку на поповнення резервного капіталу			8000*n
4	Отримано сировину і матеріали від постачальника			2700*n
5	Зарахована на поточний рахунок позика банку			5600*n
6	Передана із виробництва на склад готова продукція			2300*n
7	Погашена заборгованість постачальникам за рахунок кредиту			1200*n
8	Видана з каси заробітна плата робітникам			1800*n

2) За даними практичної роботи 10-13 відкрити синтетичні рахунки 23, 44, 701, 79, 90, 91, 92, 93, 98, відобразити на них відповідний рух коштів. На підставі даних синтетичних рахунків заповнити форму 2 «Звіт про фінансові результати» підприємства «Чобіток» (приватне підприємство займається виробництвом взуття, має у складі 58 працівників, розташоване за адресою: м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, 83 тел. (0462) 226-622) на 01.09.2018.

Висновок

Контрольні питання

- 1 З чого складається актив балансу?
- 2 З чого складається пасив балансу?
- 3 В якій валюті заповнюється фінансова звітність підприємства?
- 4 Склад фінансової звітності.

Література:

- 1 Блакита Г.В., Ромашевська Н.О. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 2 Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- 3 Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 4 Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.